

VoorZorg 2

Verpleegkundige instructiemap zwangerschapsperiode

Aanvullingen VoorZorg 2

vs 2021-02

Verpleegkundige instructiemap zwangerschapsperiode aanvullingen VoorZorg 2, vs 2021-02

VoorZorg 2 wordt als aanvullende module op VoorZorg ontwikkeld. In deze instructiemap vind je de aanvullingen voor VoorZorg 2.

1. Inleiding

Bij de uitvoering van VoorZorg 2 heb je als verpleegkundige niet alleen te maken met de cliënt en haar partner, maar ook met eerdere kinderen, eventueel hun vader(s) en ernstige opvoedproblemen. Dit geldt voor alle perioden in VoorZorg. In de handleiding wordt hier aandacht aan gegeven.

2. Aanvullende programma doelen tijdens de zwangerschap

Aanvullende aandachtspunten voor VoorZorg 2 cliënten in deze periode

Naast de 'gewone' extra aandachtspunten voor VoorZorgcliënten geldt voor VoorZorg 2 cliënten, dat bij deze zwangerschap aandacht moet zijn voor de eerdere zwangerschap(pen) en de beleving daarvan. Wat ging er toen goed? Wat ging er minder goed?

Aanvullende programmadoelen VoorZorg 2 per ontwikkelveld in de zwangerschap

NB De programmadoelen VoorZorg in de verpleegkundige instructie VoorZorg zwangerschapsperiode gelden onverkort, hier worden alleen aanvullende doelen benoemd.

In de Handleiding aanvullingen VoorZorg 2 zijn de aanvullende doelen per ontwikkelveld voor het gehele traject benoemd. De aanvullingen zijn alleen uit te voeren en begrijpbaar in de context van de Verpleegkundige Instructies VoorZorg Zwangerschapsperiode.

Ontwikkelveld	VoorZorg 2 doelen in de zwangerschap
Hechting en ouderschap	Hechting en ouderschap wordt nagestreefd door: <ul style="list-style-type: none"> ● Praten over hoe de zwangerschap ervaren wordt en hoe dit bij eerdere zwangerschap(pen) was. ● Zich een voorstelling maken over veranderingen die komen gaan, ook in relatie tot het eerdere kind/kinderen. ● Praten over veranderingen in de relatie met eerdere partner(s) (vader van eerder kind/eerdere kinderen).
Gezondheid van het kind, de moeder en de vader en andere kinderen	Cliënt houdt of brengt, voor zover zij hier invloed op heeft, ook de gezondheid haar eerdere kind/eerdere kinderen op peil.

Ontwikkeling van het kind	<p>Cliënt bereidt zich voor op de komst van haar kind door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzicht te krijgen in de opvoeding en ontwikkeling van het eerdere kind/eerdere kinderen, en wat zij nu zelf anders kan en wil doen. • Onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de opvoeding van eerdere kinderen te versterken.
Levensloopontwikkeling van de moeder en evt. de vader	<p>Cliënt geeft haar eigen ontwikkeling en die van het eerdere kind/eerdere kinderen aandacht.</p> <p>Cliënt heeft inzicht in de mogelijkheden van een jeugdbeschermings traject en haar taken en verantwoordelijkheden in deze.</p>
Veiligheid	<p>Cliënt weet welke veiligheidsaspecten er nodig zijn voor haar baby, het eerdere/de eerdere kinderen en zichzelf.</p>
Financiën (en huisvesting)	<p>Cliënt heeft zicht op haar financiële huishouding</p>
Communicatie	<p>Cliënt is zich bewust van de invloed van communicatie en communicatieve vaardigheden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft inzicht in haar eigen communicatieve en sociale vaardigheden, ook ten opzichte van eerder(e) kind(eren) en betrokken hulpverleners.
Informele steun en netwerk	<p>Cliënt is zich bewust van het belang van familie, burens en vrienden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neemt hierin ook de vader(s) van het eerdere kind/de eerdere kinderen in ogenschouw en zijn familie.
Gebruik van formele gemeenschapsvoorzieningen	<p>Cliënt bespreekt eventueel met de VoorZorgverpleegkundige hoe zij zelf de communicatie met de hulpverleners in het gedwongen traject kan verbeteren.</p>

3. Doelgericht werken tijdens de zwangerschap

Doelgericht werken tijdens de zwangerschap is bij VoorZorg 2 vergelijkbaar als bij VoorZorg, met als aanvulling dat voor zover de cliënt er voor open staat, de rol en positie van het eerdere kind of eerdere kinderen, al dan niet thuiswonend, hierin meegenomen wordt.

4. Werkbladen

Het gebruik van de werkbladen is conform als in VoorZorg. Voor VoorZorg 2 worden passende werkbladen en materialen toegevoegd.

5. Tijdsblokken in de zwangerschapsperiode

- a. Intake en indicatiestelling: hiervoor is, net als bij VoorZorg, een separatie instructie gemaakt.
- b. Relatie opbouw

Aanvullende aandachtspunten voor VoorZorg 2 cliënten:

Naast de in VoorZorg genoemde aspecten is het van belang om ook in de periode van de relatieopbouw aan de situatie en beleving van het eerdere kind, c.q. de eerdere kinderen voldoende aandacht te schenken, omdat dit altijd een rol speelt en de ouder(s) zich bevestigd voelen in wat er geweest is, hoe dat voor haar/hen is geweest en hoe het nu is. En ook ontstaat er een beeld van de wijze van opvoeden, en dus wat er mogelijk aangepast moet worden en welke punten versterkt kunnen worden.

Relatie opbouw huisbezoeken		
HB	Aanvullende thema's bij VoorZorg 2	Beschrijving
4	Ouderschapsbeleving eerdere kinderen.	Inzicht in hoe het eerdere kind/eerdere kinderen in de beleving van de ouder een plaats in het verleden en in het huidige leven hebben.
	Omgangsregeling of opvoed- ondersteuning.	Bij uit huis geplaatste kinderen inzicht in de omgangsregeling (praktisch en in de beleving), en welke verbeteringen mogelijk gewenst zijn. Bij thuiswonende kinderen: inzicht in de aard en omvang van de opvoedondersteuning en de werkwijze. Daarnaast ook van de beleving van de ouder en hoe op beide aspecten in te spelen. Indien mogelijk: samen met de gezinsvoogd(en) en/of Veilig Thuis een veiligheidsplan maken, met aandachtspunten en minimale eisen rond veiligheid
	Vaderschap en familiebanden eerdere kinderen/dit kind	Het vaderschap ten aanzien van dit kind en voor zover mogelijk, van het eerdere of de eerdere kinderen worden benoemd. Hierbij worden ook de familieverbanden voor en met het eerdere kind inzichtelijk gemaakt en de meerwaarde voor de eerdere kinderen.
	Doelen, ook ten aanzien van eerder kind.	Hartenwens en de doelen die daaruit voortkomen, worden, na een toets aan de realiteit, voor alle kinderen van het gezin (ook evt eerdere kinderen van de partner)

		benoemd en op papier gezet.
--	--	-----------------------------

Aanvullende te gebruiken materialen VoorZorg 2, specifiek voor deze periode:

A. VoorZorg 2 verpleegkundig materiaal

a. Kinderbeschermingsmaatregelen

- i. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdbescherming/maatregelen-jeugdbescherming>
- ii. <https://www.kinderbescherming.nl/voor-kind-en-ouder/problemen-thuis/welke-maatregelen-van-kinderbescherming-zijn-er>
- iii. <https://www.ouderscentraal.nl/vijf-tips-ouderbegeleiding-uithuisplaatsing/>

b. Juridisch en biologisch ouderschap; gezag en voogdij

- i. <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/achtergrond/juridische-termen-en-rechtsfiguren/>
- ii. <https://www.snijders-familierecht.nl/2019/08/14/wat-is-juridisch-ouderschap/>

B. Terugkerende modules:

★ Geen

C. VoorZorg cliënt materiaal:

- Hartenwensformulier, code
- Het Hart (in ontwikkeling), code
- Hartenwensformulier met wolken, code
- Wat ik wil bereiken, code
- Aangepaste familiestamboom (ivm diverse vaders/halfbrusjes etc)
- Toekomstgerichte doelen invulformulier, code
- brochure taak, en verantwoordelijkheid kinderbeschermingsmaatregel
- Veiligheidsplan
- Beeld cliënt rond omgangsregeling na de bevalling

c. 13-28 weken zwanger

Aanvullende aandachtspunten voor VoorZorg 2 cliënten:

Naast alle items welke in VoorZorg als thema's zijn benoemd en gericht zijn op de huidige zwangerschap en het komende kind (en de bestaande problemen) is VoorZorg 2 bij uitstek ook gericht op de totale gezinssituatie, dus ook de situatie van het eerdere kind of de eerdere kinderen, de vader(s) van deze kinderen en de plaats en gevoelens welke dit in het leven van de cliënt spelen.

Dit vraagt van de VoorZorgverpleegkundige niet alleen inlevingsvermogen, maar ook kennis hoe kinderbeschermingsmaatregelen genomen worden en wat de betekenis is.

Door dit zorgvuldig met de cliënt te bespreken, ontstaat er ook bij haar (of haar en haar partner) meer inzicht en ook ruimte om zich op het komende kind te richten.

En omdat de cliënt al eerdere één of meerdere zwangerschappen heeft doorgemaakt, heeft ze wel ervaring en kennis, maar omdat er toen waarschijnlijk geen aangepaste begeleiding is geweest, is veel aandacht voor de zwangerschappen toen en de huidige zwangerschap nu, nodig.

13-28 weken zwanger huisbezoeken		
HB	Aanvullende thema's bij VoorZorg 2	Beschrijving
4-7	<p>Ouderschapsbeleving dit kind en eerdere kinderen.</p> <p>Relatie met niet-thuiswonende kinderen.</p> <p>Bij OTS of UHP: traject en verloop.</p> <p>Juridisch en biologisch ouderschap; gezag en voogdij.</p>	<p>Voortgaand inzicht in hoe het eerdere kind/eerdere kinderen in de beleving van de ouder een plaats in het verleden en in het huidige leven hebben.</p> <p>Cliënt heeft ruimte voor de beleving van de vader in zijn huidige ouderschapsbeleving (ook bij niet-betrokkenheid).</p> <p>De cliënt heeft inzicht in haar relaties met niet-thuis wonende kinderen en kan benoemen wat de beste handelwijze is.</p> <p>De cliënt heeft inzicht in het traject van de eerdere kinderen en de OTS of UHP en kan benoemen wat zij nu bij dit kind anders wil doen.</p> <p>De cliënt heeft inzicht in de begrippen ouderschap, gezag en voogdij en kent haar mogelijkheden en beperkingen ten aanzien van alle kinderen. Zij weet op welke wijze zij het beste in het belang van ieder kind afzonderlijk kan acteren.</p>

Aanvullende te gebruiken materialen VoorZorg 2 , specifiek voor deze periode:

- A. VoorZorg 2 verpleegkundig materiaal
  - a. Juridisch en biologisch ouderschap; gezag en voogdij: zie
    - i. <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/achtergrond/juridische-termen-en-rechtsfiguren/>
    - ii. <https://www.snijders-familierecht.nl/2019/08/14/wat-is-juridisch-ouderschap/>
- B. Terugkerende modules:
  - ★ Geen
- C. VoorZorg cliënt materiaal:
  - a. Brochure met toelichting over de diverse termen ten aanzien van ouderschap en gezag.
  - b. Wat is anders en wat is hetzelfde?

d. 28-32 weken zwanger

Aanvullende aandachtspunten voor VoorZorg 2 cliënten:

Nu de zwangerschap vordert en als de vertrouwensrelatie tot stand gekomen is, komen naar de VoorZorg items ook al vragen naar voren hoe de cliënt haar eerdere kind(eren) heeft opgevoed, welke beleving zij hierbij heeft gehad, en op welke wijze de opvoeding van het komende kind het beste vorm gegeven kan worden. Bestaande opvoed materialen voor ouders kunnen ook gebruikt worden als 'praatpapier'.

28-32 weken zwanger huisbezoeken		
HB	Aanvullende thema's bij VoorZorg 2	Beschrijving
3	Ondersteuning opvoeding (gehad) bij ouder kind/kinderen. Omgangsregeling/contact pleegouders.	Inzicht in hoe het eerdere kind opgevoed is, welke ondersteuning de ouder heeft gehad en wat daar het effect van was. Inzicht op welke wijze de cliënt het komende kind wil gaan opvoeden en welke rol de VoorZorgverpleegkundige daarin kan en mag hebben. De cliënt heeft inzicht op welke wijze de loyaliteit tussen eerdere kinderen, zichzelf en het huidige gezin, en het nog niet geboren kind versterkt kan worden, indien het eerdere kind/de eerdere kinderen niet meer thuiswonend zijn.

Aanvullende te gebruiken materialen VoorZorg 2 , specifiek voor deze periode:

- A. VoorZorg 2 verpleegkundig materiaal
    - a. Opvoedingsondersteuning
<https://assets.ncj.nl/docs/af831f68-45c9-4212-a63a-3c15e1811ecf.pdf>
    - b. <https://www.opvoeden.nl/peuter/opvoeding-en-gedrag/opvoedingsondersteuning/>
  - B. Terugkerende modules:
    - ★ Geen
  - C. VoorZorg cliënt materiaal:
    - a. <https://www.groeigids.nl/>
- e. 32-37 weken zwanger

Aanvullende aandachtspunten voor VoorZorg 2 cliënten:

Aandacht en tijd voor de eerdere zwangerschappen blijft een belangrijk item; dit is ook goed te combineren met voorlichting en advies over de huidige zwangerschap. Door de VoorZorg materialen te gebruiken krijgt de cliënt gerichte voorlichting, en kan dan besproken worden: hoe was het de vorige keer. Ook de beleving van de vader, afhankelijk van zijn bevallingservaringen, speelt een rol. Inzicht in haar, en zijn, beleving vormt ook het aangrijpingspunt voor verandering.

32-37 weken zwanger huisbezoeken		
HB	Aanvullende thema's bij VoorZorg 2	Beschrijving
2	Anticonceptie. Eerdere bevalling(en)	Inzicht in passende anticonceptie, het voorkomen van onbedoelde zwangerschappen is in deze fase van de zwangerschap waardevrij te bespreken. Het delen van de eerdere bevallingservaringen, eventueel een filmpje of foto's versterkt de band, en geeft ruimte om te bespreken wat de cliënt anders zou willen. Cliënt kan zich inleven in de beleving van de vader, welke mede afhangt van zijn bevallingservaringen.

Aanvullende te gebruiken materialen VoorZorg 2 , specifiek voor deze periode:

- A. VoorZorg 2 verpleegkundig materiaal
  - a. anticonceptie :
    - i. <https://www.zanzu.nl/nl/anticonceptiemiddelen;>
    - ii. **Materialen Nu Niet Zwanger**
  - b. **Materiaal als basis voor bespreken eerdere bevallingservaringen (vader en moeder)**
  - c. [Bevallingsfilmpje \(animatie\)](#)
- B.
- C. Terugkerende modules
- D. VoorZorg cliënt materiaal
  - a. Anticonceptie, code WV. 01
  - b. Anticonceptie informatie, code WV.12
  - c. **Materiaal als basis voor bespreken eerdere bevallingservaringen (vader en moeder) www.Zanzu.com?**

f. 37 -40 weken zwanger

Aanvullende aandachtspunten voor VoorZorg 2 cliënten:

De vergevorderde zwangerschap maakt dat de cliënt minder mobiel zal zijn, dit is ook wel het moment waarop herinneringen aan een eerdere zwangerschap, bevalling en de periode daarna opkomen. Dit kan met weemoed, met boosheid of frustratie. De VoorZorgverpleegkundige geeft hier alle ruimte voor, en kijkt welke positieve elementen uit de gesprekken gehaald kunnen worden om de situatie nu een verbeterde draai te kunnen geven. In aanvulling op de 'gewone' VoorZorg wordt ook gekeken naar de (soms complexe) familieverbanden, waarbij de rol van het eerdere kind/eerdere kinderen expliciet aandacht krijgt.

37-40 weken zwanger huisbezoeken		
HB	Aanvullende thema's bij VoorZorg 2	Beschrijving
2	Eerder(e) kind(eren)	De cliënt kijkt terug op de eerdere zwangerschap(pen) De cliënt heeft inzicht in de rol die zij ziet voor het eerdere kind of de eerdere kinderen: (half)broertje(s) of zusje(s)

Aanvullende te gebruiken materialen VoorZorg 2 , specifiek voor deze periode:

- A. VoorZorg 2 verpleegkundig materiaal
- B. Terugkerende modules
- C. VoorZorg cliënt materiaal
  - a. **Materiaal over half broertjes en half zusjes.**

g. 40+ weken zwanger

Aanvullende aandachtspunten voor VoorZorg 2 cliënten:

Vergelijkbaar met 37-40 weken en de aandachtspunten 40+ weken in VoorZorg geldt hier dat wachten soms lang duurt, aanleiding kan zijn van versterking van angst voor de bevalling, en herinneringen aan hoe het eerder was (los van de zwangerschapsduur toen).

40+ weken zwanger huisbezoeken		
HB	Aanvullende thema's bij VoorZorg 2	Beschrijving
?	geen	

Aanvullende te gebruiken materialen VoorZorg 2 , specifiek voor deze periode:

geen